

Què és Artaica?

—El nom va nàixer a base de converses llargues: no té cap significat que coneguem, però sí sonoritat i força. Un bon amic, Ernest Estornell, ens va dir que evocava les paraules *art* i *arcaica*, i ens va acabar d'agradar. Hi ha paraules que, sense cap significat conegut, semblen màgiques, no?

—I el grup?

—Va sorgir fa un parell d'anys amb músics que provenen de diferents disciplines, de la música folk, del flamenc o el jazz, tots amb una llarguíssima trajectòria. Pren com a referent i inspiració la música tradicional, però amb una instrumentació particular, no gaire habitual, més agosarada, potser. Hi ha violí, clarinet, piano, contrabaix i una mica de percussió. A la música tradicional, li hem posat, com si diguérem, un vestit un poc especial, un vestit de nit. Diuen que fem música nocturna. Tradicional, però nocturna.

—Podem dir que tot comença amb un piano lligat dalt d'un carro?

—És una anècdota que sol contar Xavi Folch, que a més de ser contrabaixista és el director musical del grup. Son pare, el *tio* i una colla d'amics d'un poblet d'interior, la Salzedella, agafaven els instruments (tuba, trompa, clarinet... i sí, també un piano que tenien), ho posaven tot dalt d'un carro tirat per un matxo i se n'anaven a fer la ronda, de nit, a cantar a les xiques. És com si aquesta idea, aquesta sonoritat, la tinguerà Xavi al cap des de sempre. Fins que ha arribat un moment en què han confluït una sèrie d'elements i de persones que han fet possible que s'acabara materialitzant.

—Presenteu un primer disc que ja sembla fruit d'un grup consolidat, amb solatge.

—És que, encara que *Nits cosides* siga el primer treball, com que fa tants anys que passegem per la gran casa de la música, cadascú ja ha dut a terme la seua evolució, ha depurat els elements que potser no li eren propis o gustosos. Cada personalitat ja ha arribat, per tant, molt definida, preparada per a aportar i dir coses per ella mateixa. Ara bé, Artaica no és un projecte pensat ni dissenyat. En absolut. Quan vàrem fer els primers encontres, l'un portava una cançó, l'altre una melodia que li agra-

Música tradicional amb vestit de nit

EL TEMPS

La veu immensa de Mara Aranda s'ha conjurat amb l'experiència musical de Xavier Folch (contrabaix), Sergi Rajadell (piano) i Agustí Vidal (violí i clarinet). Tots quatre són Artaica i ens proposen un bàlsam de música tradicional. I contemporània també. No són, i ens ho demostren, conceptes antagònics.

D'esquerra a dreta, Agustí Vidal, Sergi Rajadell, Mara Aranda i Xavi Folch, els quatre vèrtexs d'Artaica. El grup presenta el primer disc, *Nits cosides*.

daria interpretar... ho anàvem posant damunt del paper i el que n'eixia no necessitava gaire res més, ja era part de nosaltres.

—**Què tenen en comú el cant d'estil, l'òpera contemporània i el jazz, que són algunes de les mescles que conformen Artaica?**

—Responen a etapes de la vida de cadascun de nosaltres, que han deixat

la seua empremta en el nostre esperit. És una cosa que no es pot obviar. Són com les edats per les quals anem passant, que configuren qui ets ara. Alguns de nosaltres hem atès aquestes disciplines, n'hem après, n'hem extret l'essència i l'hem fet pròpia. I la nostra particular alquímia ha fet que determinats elements del cant d'estil, per exemple, o del jazz, deixen el seu pòsit. Tots es manifesten, però d'una manera no reconeixible sinó tamisats per la mixtura. És, de fet, com si tots aquests elements estiguessen dins d'un perol al forn: hi poses els naps, els cigrons, el cardet... i finalment tens un brou fet de la transformació, amb les seues característiques particulars.

—**En aquest disc hi ha un diàleg explícit entre veu i música, com si l'una i l'altra s'anessin cedint el pas.**

—Al grup hi ha quatre forces, totes i cadascuna de les quals tenen la mateixa importància. Tots quatre tenim experiència en el camp compositiu i en l'interpretatiu, tots tenim moltes coses a dir. I ho fem. Pense que moltes vegades es dona un relleu excessiu a la veu. Potser perquè, a més de ser música com qualsevol altre instrument, també conta una història. O potser perquè, de vegades, els instruments tenen poca cosa a dir. En aquest cas, però, tots quatre vectors tenen la mateixa importància i, per tant, necessiten el seu temps, el seu espai dins de la cançó per a l'expressivitat, per a dir el que s'ha de dir. I això és justament el que hem fet: sí, és un diàleg entre música i veu, un diàleg necessari i inevitable.

—**Us definiu com a "tradició contemporània": sou fruit de la contradicció?**

—No ho veig antagònic. És un projecte que beu a grans glops de la tradició. Alguns dels temes que tenim, com ara la jota "El cos en dos", o el parado, són de composició pròpia, però el vuitanta per cent són peces tradicionals. Hi afegim l'adjectiu "contemporània" perquè si són peces que vénen de lluny, tenen una interpretació que respon a la visió de la gent del segle XXI que som. És inevitable. Museus i fontoteques són plens de materials insuperables, tan crus, tan nus, amb aquella força de la tradició pura, i està bé que siga així, però nosaltres no som els nostres besavis, i hem de mirar com tirem endavant, com agafem el

testimoni i el passem a les noves generacions. Per a gaudir-ne, també, durant el procés, és clar, que això és igualment important. I una manera de fer-t'ho teu és mitjançant la interpretació, o la reinterpretació, posant en joc els elements amb què comptes.

—**Hi ha com a mínim un parell de cançons en les quals reclameu explícitament la memòria dels qui us han precedit. "Si topeu amb els que ens falten / digueu-los que els quede jo", feu, per exemple, a "Picaina".**

—Sí. Volem fer visible la importància d'aquest sentir-se part d'una cosa més gran, que ve de lluny i que ha de continuar endavant. No es pot deixar perdre tota l'entrega que hem rebut. És important no trencar aquesta cadena. No hem triat tenir aquest sentiment de responsabilitat respecte a la gent del nostre poble. Això es té o no es té. I nosaltres ho tenim. Artaica és simplement una oportunitat més per continuar donant allò que ens ha estat prèviament llegat.

—**I entremig de les cançons tradicionals, i dels temes propis, de cop, una versió de Vicent Torrent.**

—Els nostres "majors", així entre cometes, de la música tradicional al País Valencià són, sens dubte, Al Tall. Hem inclòs l'"Havanera dels peixets", composta per dos grans mestres en actiu i grans amadors de la tradició com són Vicent Torrent i Eliseo Parra, perquè és un reconeixement. I també perquè és una cançó preciosa: per defensar les coses que transmetes, te les has de creure.

—**Acabeu aquest disc nocturn amb una cançó com de començar a sortir el sol.**

—"Nits cosides", sí. Tampoc no ha estat una cosa pensada, això. De vegades sembla que els elements tinguen vida pròpia, i s'ajunten. Els primers sorpresos hem estat nosaltres. Però quan hem tingut el disc ordenat ens hem adonat que sí, que aquest podria ser un cant un poc més viu o més esqueixat, com el que precedeix l'alba. Ben mirat, la redonor final dels temes del disc és com un xicotet miracle d'aquells que no t'esperes i que s'esdevenen dia a dia. I és important que tingam la sensibilitat per a poder rebre'ls. Cada dia, a cadascú de nosaltres, ens passen coses com aquesta.

Núria Cadenes